

Postępowanie mandatowe

Postępowanie mandatowe to szczególne postępowanie w sprawach o wykroczenia¹. Jest postępowaniem pozasądowym, które cechuje szybkość i ekonomika. Pozwala ono na redukcję społecznych kosztów postępowania (koszty wezwań, koszty świadków itp.), jak również jest korzystne dla sprawcy wykroczenia, z uwagi na rozstrzygnięcie jego sprawy praktycznie „na miejscu”. Ta uproszczona formuła nie pozbawia prewencyjno-wychowawczego oddziaływania kary grzywny orzeczonej w postępowaniu mandatowym z uwagi na natychmiastową praktycznie reakcję na popełnione wykroczenie². W postępowaniu tym występują jednak istotne odrębności w stosunku do postępowania zwyczajnego, co jest przede wszystkim następstwem pozasądowego charakteru tego postępowania. Nie ma tu bowiem zasady skargowości, kontradiktoryjności i rozdziału funkcji procesowych³. Ponieważ postępowanie mandatowe dotyczy de facto rozstrzygnięcia o winie i o karze sprawcy, to zasadniczą jego cechą jest zgoda sprawcy wykroczenia na nałożenie na niego określonej grzywny w tym trybie. Ma ono więc charakter warunkowy, gdyż bez zgody sprawcy wykroczenia, rozstrzygnięcie sprawy w postępowaniu mandatowym nie jest możliwe.

Poza ogólnymi przesłankami dopuszczalności orzekania w sprawach o wykroczenia, przepisy art. 95–97 k.p.w. określają szczególne przesłanki dodatnie i ujemne, od których uwarunkowane

---

¹ T. Grzegorzcyk, *Komentarz do kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia*, Warszawa 2003, s. 329.

² A. Marek, *Prawo wykroczeń (materialne i procesowe)*, wyd. 6, Warszawa 2008, s. 214–215.

³ A. Marek, *Polskie prawo wykroczeń*, wyd. 6, Warszawa 1987, s. 262.

jest rozstrzygnięcie sprawy w postępowaniu mandatowym. Przesłanki szczególne to zespół warunków, które stanowią o dopuszczalności tego postępowania. Aby uprawniony organ mógł nałożyć grzywnę w drodze postępowania mandatowego, nieodzowne jest zaistnienie łącznie wszystkich przesłanek dodatnich oraz niewystępowanie żadnej z przesłanek ujemnych. Postępowanie mandatowe będzie zaś wyłączone w przypadku wystąpienia chociażby jednej z następujących okoliczności: gdy zachodzi chociażby fakultatywna możliwość orzeczenia środka karnego za dane wykroczenie lub gdy występuje jednoczynowy zbieg wykroczenia i przestępstwa⁴.

Należy jednak podkreślić, że mimo warunkowego i zastępczego charakteru tego postępowania, przyjęcie mandatu albo uiszczenie kary grzywny nim nałożonej, stanowi prawomocne rozstrzygnięcie w sprawie, co wyklucza możliwość ponownego rozpatrzenia sprawy o dane wykroczenie (art. 5 § 1 pkt 8 k.p.w.)⁵.

Ze względu na znaczne uproszczenia proceduralne w postępowaniu mandatowym oraz skupienie w jednym ręku funkcji ujawniania, orzekania i wykonania kary niezbędne jest ściśle określenie warunków, które pozwolą na zastosowanie wobec sprawcy wykroczenia grzywny w drodze mandatu.

Postępowanie mandatowe może być zastosowane wobec sprawcy wykroczenia, jeżeli:

- a) sprawca został schwytany na gorącym uczynku lub bezpośrednio po popełnieniu wykroczenia (art. 97 § 1 pkt 1 k.p.w.);
- b) wykroczenie zostało stwierdzone przez funkcjonariusza nacownie lub za pomocą urządzenia kontrolnego-pomiarowego pod nieobecność sprawcy, a nie zachodzi wątpliwość co do osoby sprawcy czynu (art. 97 § 1 pkt 2 k.p.w.);
- c) za popełnione wykroczenie może być nałożona grzywna w postępowaniu mandatowym;
- d) sprawca:

---

⁴ A. Marek, *Prawo...*, *op. cit.*, s. 215.

⁵ *Ibidem*, s. 218.

- ma ukończone 17 lat,
  - jest poczytalny (ma pełną świadomość w chwili ukarania),
  - wyraża zgodę na zapłacenie lub przyjęcie mandatu (art. 97 § 2 k.p.w.),
- e) grzywna w drodze mandatu karnego jest według oceny funkcjonariusza współmierna do społecznej szkodliwości wykroczenia i stopnia winy sprawcy;
- f) w przypadku wykroczeń ściganych na żądanie – zostało wyrażone żądanie pokrzywdzonego o ściganie sprawcy wykroczenia.

Wymierzając grzywnę w drodze mandatu karnego, należy także uwzględnić ogólne warunki dopuszczalności postępowania w sprawach o wykroczenia⁶.

Nałożenie grzywny w drodze mandatu karnego (art. 97 § 1 k.p.w.), nie może nastąpić po upływie 14 dni od daty ujawnienia czynu w wypadku, o którym mowa w pkt 1 i 30 dni w wypadku, o którym mowa w pkt 2. Zgodnie z art. 96 § 1 k.p.w. górna granica grzywny nakładanej w drodze mandatu karnego wynosi 500 zł. Jednocześnie artykuł ten pozwala na nałożenie w drodze mandatu karnego grzywny w wysokości do 1000 zł w przypadku, gdy czyn sprawcy wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy (art. 9 § 1 k.w.) i wszystkie one są poddane postępowaniu mandatowemu (art. 96 § 2 k.p.w.).

W drodze mandatu karnego nie można oczywiście nałożyć grzywny wyższej niż przewidziana za dane wykroczenie⁷.

Przepis ten nie określa dolnej granicy grzywny nakładanej w drodze mandatu karnego. Oznacza to, że dolną granicą jest granica określona w art. 24 § 1 k.w., tj. 20 zł.

Wymiar grzywny nakładanej przez funkcjonariusza określa oczywiście „taryfikator”, ale powinien on jednak uwzględniać:

---

⁶ P. Cekała, *Postępowanie mandatowe*, Słupsk 2008, s. 12–13.

⁷ J. Lewiński, *Komentarz do kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia*, Warszawa 2002, s. 238–239.

- stopień społecznej szkodliwości popełnionego wykroczenia;
- okoliczności łagodzące i obciążające (o ile możliwe jest ustalenie ich bezpośrednio na miejscu zdarzenia – art. 33 § 3 i 4 k.w.);
- współmierność grzywny do społecznej szkodliwości czynu i winy sprawcy oraz to, czy spełnia ona rolę wychowawczą;
- możliwości finansowe sprawcy (warunki osobiste, majątkowe i rodzinne).

Podkreślić należy również konieczność takiego doboru wymiaru kary, by spełniała ona cele społeczne (tzw. cele prewencji ogólnej), tzn.:

- kształtowała w społeczeństwie poczucie sprawiedliwości, praworządności i poszanowania dla porządku prawnego,
- działała hamująco na ludzi niezdyscyplinowanych, skłonnych do naruszania prawa.

Jeżeli funkcjonariusz dojdzie do przekonania, że możliwości, jakie daje postępowanie mandatowe, są niewystarczające – powinien zrezygnować z zastosowania mandatu karnego i sporządzić wnioski o ukaranie do sądu.

W niektórych sytuacjach, mimo spełnienia ustawowych warunków dopuszczalności postępowania mandatowego, nie można zastosować grzywny w drodze mandatu karnego:

- a) w wypadku określonym w art. 10 § 1 k.w. (zbieg przestępstwa i wykroczenia – sprawca jednym czynem popełnia przestępstwo i wykroczenie);
- b) za wykroczenie, za które należałoby orzec środek karny (art. 28 § 1 k.w.);
- c) jeżeli ma miejsce zbieg przepisów ustawy, a w zakresie nie wszystkich naruszonych przepisów postępowanie mandatowe jest dopuszczalne.

Postępowaniem mandatowym nie są objęte osoby, którym przysługuje immunitet dyplomatyczny i konsularny (art. 512 i 513 k.p.k.), oraz obywatele RP na podstawie ustaw szczególnych. Są to

Polacy, którym z racji zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji prawo dało tzw. immunitet krajowy, przez co m.in. nie wolno ich karać grzywną w drodze mandatu karnego. Należą do nich:

- Prezydent RP,
- Rzecznik Praw Obywatelskich,
- prokuratorzy,
- sędziowie,
- posłowie i senatorowie (parlamentarzyści),
- członkowie Trybunału Stanu i Trybunału Konstytucyjnego.

W przypadku, gdy policjant stwierdzi, że osoba, która popełniła wykroczenie i którą chciał ukarać mandatem karnym, objęta jest immunitetem dyplomatycznym, konsularnym lub „krajowym” – odstępuje od tego zamiaru i sporządza notatkę urzędową, w której opisuje zdarzenie, a następnie niezwłocznie przekazuje ją swojemu przełożonemu. Dokument ten zostaje przekazany drogą służbową do dalszego wykorzystania⁸.

Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia w art. 101 § 1 przewiduje jedyny przypadek uchylecia prawomocnego mandatu karnego. Możliwe jest to w sytuacji, gdy grzywnę nałożono „za czyn nie będący czynem zabronionym jako wykroczenie”. Uchylenie następuje na wniosek ukaranego złożony w terminie zawitym siedmiu dni od daty uprawomocnienia się mandatu lub z urzędu.

Uprawnionym do uchylecia jest sąd właściwy do rozpoznania sprawy, na którego obszarze została nałożona grzywna. W przedmiocie uchylecia mandatu karnego sąd orzeka na posiedzeniu, w którym ma prawo uczestniczyć ukarany, organ, który lub którego funkcjonariusz nałożył grzywnę w drodze mandatu, albo przedstawiciel tego organu oraz ujawniony pokrzywdzony. Przed wydaniem postanowienia sąd może zarządzić stosowne czynności w celu sprawdzenia podstaw do uchylecia mandatu karnego. Uchylając mandat karny, nakazuje się podmiotowi, na którego

---

⁸ P. Cekała, *Postępowanie...*, *op. cit.*, s. 13–14.

rachunek pobrano grzywnę, zwrot uiszczonej kwoty (art. 101 § 3 k.p.w.).

Nadzór nad postępowaniem mandatowym sprawuje minister właściwy do spraw wewnętrznych. Nadzór ten nie obejmuje postępowania prowadzonego przez inspektorów pracy (w sprawach o wykroczenia przeciwko prawom pracownika określone w kodeksie pracy, a także w sprawach i inne wykroczenia związane z wykonywaniem pracy zarobkowej, których ściganie należy do inspektorów pracy).

W tym zakresie nadzór nad postępowaniem mandatowym sprawuje Główny Inspektor Pracy, a to z uwagi na szczególnie status Państwowej Inspekcji Pracy.

Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenie ani w art. 102, ani w żadnym innym przepisie nie określa, na czym ma polegać nadzór nad postępowaniem mandatowym i jakie wiążą się z tym uprawnienia i obowiązki organu nadzoru (środki nadzoru).

Istota każdego nadzoru jest kontrola działalności danego organu (obserwowanie określonych zjawisk, analizowanie ich charakteru oraz przestawianie spostrzeżeń właściwemu organowi) i stosowanie w zależności od wyników kontroli odpowiednich środków nadzorczych, zmierzających do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania nadzorowanego organu.

Konsekwencją powierzenia ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych nadzoru nad postępowaniem mandatowym jest upoważnienie go do występowania (w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości) do Prezesa Rady Ministrów o nadanie funkcjonariuszom określonych organów uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (art. 95 § 5 k.p.w.) oraz o określenie zróżnicowanej wysokości mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń (art. 96 § 6 k.p.w.)⁹.

Jak już wcześniej wspominałam, prawomocny mandat karny podlega uchyleniu tylko przez sąd, i tylko wówczas, gdy grzywnę nałożono za czyn niebędący czynem zabronionym jako wykrocze-

---

⁹ J. Lewiński, *Mandat...*, *op. cit.*, s. 26–27.

nie. Oznacza to, że organ sprawujący nadzór nad postępowaniem mandatowym w żadnym wypadku nie może uchylić (ani „anulować”) prawomocnego mandatu karnego. Nasuwa się jednak pytanie, czy na żądanie ukaranego może on spowodować zwrot nadpłaconej przez ukaranego grzywny w wypadku, gdy nałożona ona została z przekroczeniem górnej granicy grzywny dopuszczalnej w postępowaniu mandatowym lub ustalonej w tzw. taryfikatorze. Nie wydaje się aby w majestacie prawa można było to uczynić.

Stosując postępowanie mandatowe, należy przez cały czas pamiętać o obowiązujących zasadach, zwłaszcza zaś o zachowaniu następującej kolejności podejmowanych działań:

- ujawnić wykroczenie,
- ustalić sprawcę,
- ustalić okoliczności zdarzenia,
- określić wykroczenie i stopień winy sprawcy,
- poinformować sprawcę o rodzaju popełnionego wykroczenia i zastosowaniu kary w formie mandatu karnego oraz podać jego wysokość,
- pouczyć o prawie do odmowy przyjęcia mandatu karnego i konsekwencjach z tym związanych (art. 97 § 2 k.p.w.).

Niezależnie od zachowania się sprawcy wykroczenia postępowanie funkcjonariusza Policji powinno być zawsze kulturalne i stanowcze. Dalszy tok postępowania uzależniony jest od tego, czy sprawca wykroczenia wyrazi zgodę na przyjęcie mandatu.

Rodzaje mandatów karnych

W postępowaniu mandatowym wyróżniamy trzy rodzaje mandatów, a mianowicie:

- **gotówkowy**, wydawany ukaranemu po uiszczeniu wyznaczonej kwoty bezpośrednio funkcjonariuszowi, który ją nałożył,
- **kredytowany**, wydawany ukaranemu za potwierdzeniem odbioru,
- **zaoczny**, nakładany pod nieobecność sprawcy wykroczenia.

Mandat karny gotówkowy, który może być zastosowany jedynie wobec osób czasowo tylko przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, staje się prawomocny z chwilą uiszczenia grzywny bezpośrednio do rąk funkcjonariusza.

Mandat karny kredytowany, który staje się prawomocny z chwilą pokwitowania przez ukaranego jego odbioru, powinien zawierać pouczenie o obowiązku uiszczenia grzywny w terminie 7 dni oraz o skutkach jej nieuiszczenia.

Natomiast mandat karny zaoczny, który ma zastosowanie wobec nieobecnego sprawcy wykroczenia, pod warunkiem jednakże braku jakichkolwiek wątpliwości co do jego osoby, powinien również zawierać wiadomość, gdzie w terminie 7 dni od daty jego wystawienia ukarany może uiścić grzywnę, oraz informację o skutkach jej nieuiszczenia w tym terminie. Staje się on prawomocny z chwilą uiszczenia grzywny we wskazanym miejscu i czasie¹⁰.

Wprawdzie ustawa dopuszcza pozostawienie mandatu zaocznego w takim miejscu, aby sprawca mógł go niezwłocznie odebrać, to jednak stosowanie go powinno należeć do rzadkości, ponieważ nie ma pewności, że sprawca go otrzyma. Chodzi o to, że jeżeli np. pozostawiony zostanie za wycieraczką samochodu, może ulec zniszczeniu wskutek niesprzyjających warunków atmosferycznych lub w wyniku czyjejś złośliwości.

Zarówno mandat zaoczny jak i kredytowany mogą być nałożone po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających w niezbędnym zakresie na potrzeby tegoż właśnie postępowania.

Czynności wyjaśniające w postępowaniu mandatowym

Nowelizacja k.p.w. dokonana w 2003 r. uczyniła tzw. czynności wyjaśniające, obligatoryjnym etapem każdego postępowania w sprawach o wykroczenia. Jest to niewątpliwie istotna zmiana w stosunku do stanu prawnego sprzed nowelizacji, gdzie czynności wyjaśniające były podejmowane tylko wtedy, gdy było to niezbędne¹¹. Obecnie więc, ten niesformalizowany etap postępowania o wy-

---

¹⁰ W. Kotowski, *Uprawnienia mandatowe. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 19.

¹¹ A. Marek, *Prawo...*, *op. cit.*, s. 191.

kroczenia ma na celu nie tylko potwierdzenie podstaw do sporządzenia i skierowania do sadu wniosku o ukaranie, ale także ma on na celu zebranie materiału, niezbędnego do wystąpienia z takim wnioskiem. Chodzi tu więc nie tylko o ustalenie czy istnieją podstawy do wystąpienia z wnioskiem o ukaranie, tj. czy popełniono wykroczenie i kto jest jego sprawca, ale także o zebranie informacji o obwinionym, jego warunkach rodzinnych i majątkowych, uprzedniej karalności¹². Czynności te mają zresztą ogromne znaczenie dla skutecznego skierowania wniosku o ukaranie.

Odstąpienie od ukarania w postępowaniu mandatowym po zakończeniu czynności wyjaśniających

Przepis art. 41 kodeksu wykroczeń przewiduje możliwość zastosowania tzw. środka wychowawczego, tj. poprzestania przez organ na pouczeniu, zwróceniu uwagi, ostrzeżeniu lub zastosowaniu innych środków społecznego wychowywania. Oznacza to, że taka reakcja na wykroczenie jest wystarczająca w przypadkach o mniejszej społecznej szkodliwości i przekonaniu, iż osoba sprawcy nie wymaga kierowania wniosku o ukaranie, gdyż będzie ona zachowywać się w przyszłości z poszanowaniem prawa. Nie ulega wątpliwości, że poprzestanie na tych środkach oddziaływania wychowawczego, jest możliwe na każdym etapie czynności wyjaśniających. To przecież oskarżyciel publiczny ocenia okoliczności wykroczenia i osobę sprawcy. Jeśli w toku prowadzonych czynności oskarżyciel publiczny uzna, że są tu spełnione wszelkie przesłanki do zastosowania w sprawie art. 41 k.w., to może odstąpić od przygotowania i skierowania wniosku o ukaranie, ale i także odstąpić od zamiaru nałożenia grzywny w postępowaniu mandatowym¹³. Przepis art. 99 k.p.w. potwierdza bowiem wyłącznie warunkowy charakter postępowania mandatowego. Zakończenie sprawy o wykroczenie w tym trybie uwarunkowane jest m.in. zgodą obwinionego na przyjęcie mandatu lub jego zgoda na uisz-

---

¹² *Ibidem*, s. 191.

¹³ T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz*, 3 wyd., 2005, s. 348.

czenie kary grzywny. Brak tej zgody lub brak wpłaty, wyłącza możliwość wystawienia mandatu i dlatego przepis k.p.w. mówi o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd, a to wymaga skierowania wniosku o ukaranie. W żaden jednak sposób nie wyłącza to możliwości zastosowania art. 41 k.w., o ile zdaniem organu zachodzą ujęte w nim przesłanki do zastosowania pouczenia.

Stosowanie mandatów karnych wobec cudzoziemców

Cudzoziemca można ukarać mandatem karnym:

- jeżeli nie jest objęty immunitetem dyplomatycznym, konsularnym lub nie jest osobą zrównaną z nimi na podstawie umów lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych,
- jeżeli posiada polskie środki płatnicze.

Jeżeli cudzoziemiec w trakcie krótkotrwałego pobytu w Polsce (np. przejazd tranzytowy) został ukarany mandatem i wyraża chęć jego zapłacenia, lecz nie ma polskich środków płatniczych, należy umożliwić mu udanie się do najbliższego punktu wymiany walut (bank, poczta, kantor), tam pobrać należność z tytułu nałożonej grzywny i wydać blankiet mandatu karnego¹⁴. Przed zastosowaniem mandatu karnego wobec cudzoziemca policjant powinien rozważyć – biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności zdarzenia – czy nie sporządzić za popełnienie wykroczenia wniosku o ukaranie i doprowadzić sprawcę do sądu w celu rozpatrzenia sprawy w postępowaniu przyspieszonym na zasadach określonych w art. 90 § 2 k.p.w.

Nieprawidłowości dotyczące nakładania grzywien w drodze mandatu karnego

Do najważniejszych nieprawidłowości związanych z nakładaniem grzywny w drodze mandatu karnego ujawnianych w ramach kontroli i nadzoru służbowego należą:

- 1) nieprawidłowe, niekompletne i często nieczytelne wypełnianie odcinków mandatów przez funkcjonariuszy (dane

---

¹⁴ P. Cekała, *Postępowanie...*, *op. cit.*, s. 21.

- osobowo-adresowe), błędne wpisywanie kwot nałożonych mandatów (rozbieżność między kwotą zapisaną cyfrowo i słownie);
- 2) nakładanie mandatów kredytowanych na osoby nieposiadające stałego miejsca zamieszkania na terenie RP, co uniemożliwia wszczęcie postępowania egzekucyjnego;
  - 3) ustalanie tożsamości sprawcy wykroczenia przez funkcjonariuszy na podstawie relacji ustnej karanego. W toku postępowania egzekucyjnego często okazuje się, że sprawcy wykroczeń podają dane (z pamięci) osób trzecich i podpisują się za nie, skutkiem czego pojawia się błąd co do osoby zobowiązanej (niesłuszne wystawienie tytułu wykonawczego);
  - 4) nakładanie mandatów karnych na osoby, które nie ukończyły 17 roku życia;
  - 5) nakładanie mandatów na wielokrotnych sprawców wykroczeń uchylających się od zapłaty grzywnien (wymierzona kara nie przynosi pożądanego skutku, umarzone są postępowania egzekucyjne z uwagi na brak środków do zajęcia, wystawianie kolejnego tytułu wykonawczego na sprawcę, który ma już kilkadziesiąt nieuregulowanych mandatów, powoduje powstawanie kosztów związanych ze wszczęciem egzekucji, a należności za mandaty pozostają nadal nieuregulowane – kosztami egzekucyjnymi obciążany jest wojewoda/wierzyciel);
  - 6) przetrzymywanie druków nałożonych mandatów karnych, przewlekłe rozliczanie się z urzędem wojewódzkim (zdarza się, że opóźnienia sięgają nawet kilku miesięcy), powoduje to brak możliwości przypisania danej wpłaty do konkretnego przypisu należności;
  - 7) wprowadzanie w błąd osób ukaranych co do sposobu zapłacenia grzywny – Informowanie ukaranego, że może zapłacić w ratach lub w przeciągu miesiąca;
  - 8) niewłaściwe informowanie ukaranego o skutkach prawnych podpisania mandatu, tzn. wskazywanie, że istnieje

możliwość odwołania się od mandatu do sądu, pomijając fakt, że nie zwalnia to osoby, która podpisała mandat, od uregulowania grzywny w terminie 7 dni.

Uchylenie prawomocnych mandatów karnych

Prawomocny mandat karny podlega uchyleniu, jeżeli grzywnę nałożono za czyn niebędący czynem zabronionym jako wykroczenie (art. 101 § 1 k.p.w.).

Uchylenie mandatów odnosi się jedynie do mandatów prawomocnych, a więc gotówkowych, kredytowanych od momentu ich przyjęcia, a zaocznych tylko po ich uiszczeniu¹⁵.

Przy ustalaniu, czy istnieje podstawa do uchylenia prawomocnego mandatu karnego, bezprzedmiotowe są rozważania nie tylko w przedmiocie winy, ale i w takich kwestiach jak: czy grzywnę nałożył uprawniony funkcjonariusz (podmiotowi i przedmiotowo), czy nie przekracza ona górnej granicy dopuszczalnej w postępowaniu mandatowym, a także tej górnej granicy przewidzianej w sankcji za dane wykroczenie, czy funkcjonariusz nie przekroczył terminu, o którym mowa w art. 97 § 1 k.p.w., czy dokonał on stosownych pouczeń itp. Wszelkie tego rodzaju naruszenia przepisów prawa powinny być przedmiotem analizy przełożonego nad funkcjonariuszem, który się ich dopuścił, a także organu sprawującego nadzór nad postępowaniem mandatowym.

Uchylenie prawomocnego mandatu karnego następuje na wniosek ukaranego lub z urzędu. Ukarany może złożyć wniosek w zawitym terminie 7 dni od uprawomocnienia się mandatu karnego. Określenie terminu jako zawity oznacza, że w przypadku, gdy niedotrzymanie tego terminu nastąpiło z przyczyn od ukaranego niezależnych, może on w terminie 7 dni od ustania przeszkody zgłosić wniosek o przywrócenie terminu, składając jednocześnie wniosek o uchylenie prawomocnego mandatu karnego.

W kwestii przywrócenia terminu orzeka sąd właściwy do rozpoznania wniosku o uchylenie prawomocnego mandatu karnego. Na odmowę przywrócenia terminu przysługuje zażalenie. Z urzę-

---

¹⁵ T. Grzegorzczak, *Komentarz..., op. cit.*, Warszawa 2003, s. 342.

du sąd może uchylić prawomocny mandat karny w każdym czasie¹⁶.

Organy uprawnione do nakładania grzywien na podstawie kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia

Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia bezpośrednio wskazuje jedynie dwa organy uprawnione do nakładania grzywien w postępowaniu mandatowym. Pozostałe organy prawo to otrzymały albo na podstawie innych ustaw (art. 95 § 4 k.p.w.), które jednocześnie wskazują zakres przedmiotowy tych podmiotów (jeżeli ustawa ta nie określa wykroczeń, do których stosuje się postępowanie mandatowe, zakres wykroczeń, za które może nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego, określa, w drodze rozporządzenia, właściwy minister, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości¹⁷), albo na podstawie rozporządzeń prezesa Rady Ministrów (art. 95 § 5 k.p.w.). Uprawnienia te nadawane są na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, złożony w porozumieniu z ministrem sprawiedliwości. Prezes Rady Ministrów, wydając powyższe rozporządzenie, określa jednocześnie wykaz wykroczeń, za które funkcjonariusze ci uprawnieni są do nakładania grzywien, oraz zasady i sposób wydawania upoważnień do nakładania grzywien, mając na względzie zakres ustawowych uprawnień takich organów, potrzebę szybkiej reakcji na fakt popełnienia wykroczenia oraz potrzebę ochrony dóbr szczególnie narażonych na naruszenia ze strony sprawców wykroczeń.

Podsumowując powyższe zagadnienie chciałam wspomnieć, iż organy uprawnione do nakładania grzywien na podstawie kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia to:

- Policja,
- Inspektor pracy.

Organy uprawnione do nakładania grzywien na podstawie innych ustaw to:

- Państwowa Straż Rybacka,

¹⁶ J. Lewiński, *Mandat...*, op. cit., Warszawa 2003, s. 34–35.

¹⁷ M. Gałązka, A. Sadło-Nowak, *Postępowanie...*, op. cit., s. 33.

- Straż Gminna/Miejska,
- Straż Ochrony Kolei,
- Żołnierze Żandarmerii Wojskowej,
- Straż Leśna,
- Straż Graniczna,
- Państwowa Straż Pożarna.

Organy uprawnione do nakładania grzywien na podstawie rozporządzeń prezesa Rady Ministrów to:

- Inspektorzy Inspekcji Transportu Drogowego,
- Inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska,
- Inspektorzy Inspekcji Weterynaryjnej,
- Inspektorzy Inspekcji Handlowej,
- Straż Parku.